

L'estratègia de la crispació

El PP intenta reduir el vot ideològic i generar un clima de cansament en els votants d'esquerra

ANTONIO PAPELL

Periodista.

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 26.05.07

La participació electoral no és, a Espanya, ideològicament neutra ni, per tant, innòcua pel que fa als resultats de les consultes. L'estudi més clàssic sobre aquesta qüestió és el publicat el 2001 per la sociòloga i professora de la Universitat Complutense de Madrid **Belén Barreiro** sobre les eleccions del 2000 --està penjat a internet i es pot consultar--, que per primera vegada va establir els factors determinants de la participació en aquest país. De tota manera, convé que l'opinió pública abandoni la creença que l'abstenció sempre és homogènia i afecta a tots de la mateixa manera.

Molt resumidament, l'esmentat estudi acredita l'efecte de la ideologia en la participació: d'entrada, qui declara tenir-la és més participatiu que l'agnòstic, i la probabilitat que el ciutadà prototípic vagi a votar puja 6,4 punts si afirma ser de dreta o centredreta (posicions 6 i 7 en una escala de l'1 al 10, en què l'1 és l'extrema esquerra i el 10 l'extrema dreta). Aquest suplement és només de 3,8 punts si el ciutadà és de centre- esquerra i baixa en una dècima més si és d'extrema esquerra. En qualsevol cas, és conegut que aquest país està escorat cap a l'esquerra: l'eix de simetria està a l'entorn del 4,5. Per comparació, és una xifra més a l'esquerra que a França, on els ciutadans manifesten trobar-se en el 5, o que a Alemanya, amb una mitjana situada en el 5,5.

TAMBÉ HI HA altres factors que influeixen en la participació. Són l'edat --com més jove és l'elector, més probable és la seva abstenció-- i l'estat civil. En el tram comprès entre els 18 i 29 anys, la probabilitat que l'elector s'abstingui és del 18,6%; del 13%, per al tram dels que tenen entre 30 i 39 anys. I així fins a arribar a una participació màxima en els comicis del tram comprès entre els 60 i 69 anys --el percentatge d'abstencionistes és del 4,3%--, que es redueix lleument en edats superiors. Així mateix, per alguna raó ignota, els que viuen en parella tenen una probabilitat d'anar a votar uns 10 punts superior a la dels que viuen sols.

En definitiva, el perfil característic del ciutadà participatiu és un individu gran, casat, amb conviccions ideològiques generalment de dretes; per contra, l'abstencionista seria un individu jove, solter, amb escasses creences i tendències esquerranoses.

Encara que les anteriors descripcions componen poca cosa més que una caricatura, ja que l'anàlisi de la participació és molt més complexa, aquestes dades empíriques, basades totes en estudis de sociologia aplicada, unides a la baixa *volatilitat electoral* entre blocs ideològics --és a dir, a l'alta rigidesa de les posicions dels electors-- que és característica del nostre país, condueixen a una conclusió pràctica ben evident: el problema de la dreta és l'existència d'un electorat majoritàriament progressista i la baixa volatilitat del vot; el problema de l'esquerra és el gran abstencionisme de la seva clientela.

En les eleccions generals de març del 2004, singulars per diversos motius i que van ser especialment analitzades pels sociòlegs, aquests han arribat a la conclusió majoritària que la bolcada electoral ulterior a l'11-M i a la mala gestió que va fer el Govern de **José María Aznar** dels atemptats es va deure, més que a la reconsideració del vot (que tindria un efecte que no passaria del 20%), a la mobilització selectiva de l'electorat socialista que en condicions normals es manté en l'abstenció (el 80%).

Efectivament, les pròpies dades suggereixen aquesta explicació: el Partit Popular va perdre a penes 700.000 vots i va conservar una potent base de 9,6 milions d'electors, mentre que el PSOE va aconseguir atraure tres milions de vots nous, passant de 7,9 milions de les eleccions generals de l'any 2000 a 10,9 milions en les del 2004.

Amb aquest panorama, el Partit Popular, amb una base electoral molt sòlida i poc voluble, sembla haver-se ancorat en la convicció que l'única oportunitat que té de guanyar eleccions consisteix a desmobilitzar l'electorat de l'esquerra, bastant més inestable si s'ha de jutjar pel seu comportament passat. Per aconseguir-ho, el PP desenvolupa l'estratègia de la crispació, que

consisteix a practicar una oposició de gran duresa, desqualificatòria de l'adversari, centrada en temes abstractes però sensibles, com ara la unitat d'Espanya o la lluita antiterrorista, que sí que mobilitzen en canvi els votants propis, però sense incloure l'oferta de solucions alternatives als problemes concrets. Es tracta, en definitiva, de reduir el vot ideològic i de generar un clima de cansament. Així ho va fer **Aznar**, com a cap de l'oposició, entre els anys 1993 i 1996, i **Mariano Rajoy** ha pres el testimoni després de la derrota, inesperada per a ell, del 2004.

CADASCÚ és l'amo dels seus actes, i els ciutadans també som propietaris del nostre dret a participar o no en els processos electorals. Encara que ha de ser bo que sapiguem les conseqüències de gestionar d'una manera o altra aquest dret democràtic i sagrat. Abstenir-se pot ser una actitud conscient i legítima o, per contra, la conseqüència d'haver caigut en una trampa parada malèvolament des dels laboratoris polítics de l'adversari.